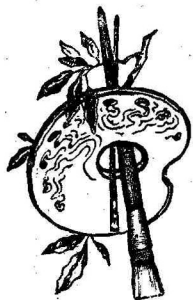

ΑΓΝΗ ΒΕΡΑ

✧ ΚΑΡΔΙΑ ΜΑΤΩΜΕΝΗ ✧

(Εμπνευσμένον ἀπὸ τὰ «Κύματα» τοῦ Ἀϊβαζόφσκη).

ΑΡΜΑΚΩΜΕΝΑ νεῖατα. Πόνοι ἄγριοι, πίκρες καὶ σπαραγμοὶ κι' ἀπογοήτευσι ἐκαταστάλαξαν 'στὸ βάθος τῆς Καρδιάς, ποῦ ἐννοίωσε βαθεῖα τὴν ἄδολη ἀγάπη.

Ἀπελπισμένη τώρα σέρνεται.

Θέλει νὰ φύγῃ ἀπ' τὸ στῆθος τὸ παλληκαρίσιο, ποῦ τὴν ἐνανούριζε ὡς τώρα μ' ὄνειρα καὶ μαγικὰς ἐλπίδες. Θέλει ν' ἀποστατήσῃ κι' ὀλομόναχῃ νὰ ζήσῃ μέσα 'στ' Ἀπειρο. Θέλει ν' ἀποξηράνῃ τὴν καλύπτρα τῆς τὴν ἀπαλὴ καὶ νὰ τὴν κάμῃ ἄγριο, ἀγκαθωτὸ φλοιό, ν' ἀντέχῃ 'εἰς τῆς πληγίης τοῦ Κόσμου.

Καὶ σπαρταρᾷ μέσα 'εἰς τὴν κρούπη τῆς καὶ παραδέρνει.

Ἀνοιγοκλεῖ ὀρμητικὰ καὶ ξεχειλίζει γύρω τὸ φαρμακωμένο αἷμά της.

Θὰ φύγῃ· τὸ κατῳρῶσε.

Ἐέσχισε τὰ πλευρά, ποῦ τὴν κρατούσανε 'σὰν σίδερα καὶ 'βρέθηκε ἐλεύθερη.

Πῆρε φτεροῦγες πάναγνες ἀπ' τὴν ἀγάπῃ της καὶ σ' ἐνὰ θλιβερὸ βασίλειμα τοῦ Ἥλιου μιᾶς χειμωνιάτικης βραδυᾶς ἔφυγε μακριὰ ἀπὸ τὸ ταῖρι τῆς ἡ ἀμοιρῇ.

Ἐστὸ πέταγμα τῆς 'στάλαξε τὸ αἷμά της ζεστό-ζεστό 'στὴν ἡρεμὴ ἀγκάλῃ τῆς θαλάσσης καὶ ἡ ἀλμύρα του-τὸ καταστάλαγμα τοῦ πόνου-ἀνεμίχθηκε μὲ τὴν ἀλμύρα τοῦ νεροῦ καὶ ἔγινεν ἡ θάλασσα πικρότερη ἀκόμη.

Τὰ καταγάλανα νερά, ποῦ ἔλουζαν τῆς μελαγχολικίης τοῦ φεγγαριοῦ ἀκτῖνες παιγνιδιάρικα, ἔγιναν μαυροπράσινα· 'σὰν νὰ περνοῦσε μαῦρο σύννεφο 'στὸν οὐρανὸ καὶ ν' ἀπειλοῦσε φοβερὴ καταστροφή.

Πετοῦσε ὡς τόσῳ ἡ Καρδιά βαρεῖα-βαρεῖα· καὶ μέσα 'στὸ διπλὸ τὸ πέλαγος ποῦ διᾶθηκε

τοῦ ἀλμυροῦ νεροῦ καὶ τοῦ πικροῦ καύμοῦ της, —
 'εἰς τὴν συντριβὴν τῆς ἐρημιᾶς, 'εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν
 τὴν ἄδικη, ἐννοιωθεὶς νὰ τὴν κυκλώσῃ ἀνάμεσα
 'εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ 'εἰς τὴν πλατεῖαν τὴν θάλασσαν,
 κατὰ μόνον, ἀρρωστημένη ἀπὸ τῆς νωπῆς πλη-
 γῆς, ἀνοιξε μὲν τὰ σφιχτοδεμένα χεῖλη της
 τὸ πονεμένο στῆθος της 'κινήθηκε ἀπαλά, σκορ-
 πίσθηκε μὲς 'εἰς τὸν ἀέρα ἑνὸς στεναγμοῦ βαθύ.

Τ' ἀχνὸ διχάλημα τοῦ βωθοῦ πόνου, τὸ
 κρυφὸ παράπονον ἐχύθηκε τριγύρω σὰν τὸ νεκρικὸ
 τὸ σήμαντρο ἐξωκκλησιοῦ καὶ τὰ οὐράνια πλάτη
 'ταραχθῆκανε.

Λάβα, θαρρεῖς, καὶ ἀναλύθηκεν ἐπάνω ἀπ'
 τὰ σύννεφα κάποιου μεγάλου ἡφαιστείου, καὶ
 ἀπορροφήθηκε κάθε ὑγρὸ, καὶ 'ἀποστεγνώθηκε
 κάθε δροσοῦλα. 'Θερίψαν τώρα τὰ νερά καὶ 'έγι-
 ναν κύματα πελώρια καὶ σπάνουν σὲ ἀφροὺς
 τρελλοὺς.

'Αναταράζεται κάθε στοιχεῖο.

Πλέκει ὁ ἄγριος Βορρῆας μὲ τὸν ἀφρὸ τὰ τρο-
 μερὰ μαλλιά του 'στὸ φοβερὸ ἀγκάλιασμα τῆς
 αἰωνίας ἐρωμένης του καὶ δαιμονίζονται ἀπ'
 ἐπάνω των πνοῆς σὰν σύννεφα ἀπὸ νερὸ καὶ ἀπὸ
 ἀέρα, διάφανες καλύπτρες τῶν ὀργίων των, σά-
 βανα κρυερά γιὰ κάθον κύμα, ποῦ 'γεννήθηκε
 ἀπὸ τ' ἀγκάλιασμα ἐκεῖνο.

Καὶ καταπίνει τῶνα κύμα τᾶλλο καὶ τὸ τρίτο
 ὑψηλόνει ἀπ' ἐπάνω των περήφανα καὶ 'ὕστερα
 χάνεται καὶ αὐτὸ 'εἰς τὴν αἰωνία καταβόθρα καὶ

γεννιοῦνται ἄλλα γιὰ τὴν ἴδιαν τύχην, γιὰ τὸν
 ἴδιο τὸν χαμό.

* *

Τρέχει ἀδιάκοπα καὶ ἡ Καρδιά, ὁ λαβωμέ-
 νος ἀετός, ἐπάνω ἀπ' τὴν θάλασσαν.

Δὲν τὴν φοβίζει περὶ τὸ χάος. Αὐτὴ τὸ ἔχει
 μέσα της ὁλόκληρο κλεισμένο.

Τὰ κύτταρά της τὰ σφιχτοκρατοῦσε μὴ
 φορὰ ἢ ζωντανὴ ἀγάπη.

'Η νέκρα τώρα ἐπάγωσε καθ' ἓνα μὲρὸς της.

'Απέθανε κάθε ὥραϊο ὄνειρο. 'Διαλύθηκε 'σὰν
 ἄχνη πρωϊνὴ κάθε ἀγνὸς της πόθος.

'Επρόδοθηκε . . .

* *

Καὶ φεύγει τώρα μακριὰ ἀπ' τὴν προδότρα
 ἀγάπην της μέσα 'εἰς τὸ Μυῦρο Πέλαγος τοῦ πό-
 νου της.

'Εχασε τ' ὄζυγονο τῆς ψυχῆς της-τὴν ἐλ-
 πίδα-καὶ 'ἐξεψύχησε ἡ δύστυχη 'περήφανα 'εἰς
 ἡθικὸ βασίλειον τοῦ καύμοῦ.

'Επνιξε μέσα της τὴν ζήλεια καὶ 'ἔμεινε σάρκα
 μοναχὴ. Σάρκα, ποῦ κλεῖ τὸν θάνατον καὶ ποῦ
 γυρεύει νὰ ξαναπεθάνῃ, γιὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν
 ἑαυτὸν της, ποῦ αἰσθάνεται-ἀλλοίμονο!-τὴν
 ἴδιαν ἀγάπην ἀκόμα γιὰ τὴν ἄπιστη, γιὰ τὴν
 προδότρα.

ΑΣΠΑΣΙΑ ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΥ

‘Στὴν περιφάνεια τῆς ζῆτει νὰ ξεριζώσῃ ὅλο τῆς αὐτὸν τὸν ἔρωτα καὶ νὰ τὸν ἀποπνίξῃ μὲς ἑτῆς Φύσεως τὸ πάλεμα.

«Δὲν φθάνει νὰ μὴ μ’ ἀγαπᾷ ἐκείνη. Πρέπει κι’ ἐγὼ νὰ μὴ τὴν ἀγαπῶ!» εἶπε μὲ σπαραγμὸ κι’ ἀπόγνωσι· κι’ ἐκεῖ ποῦ ἔτρεχε μὲ ἀνοικτὰ πτερὰ, ἐσώριασε ἐπ’ αὐτὴν ἀπάνω σύννεφο. Ἐστάθηκε μέσα στὸ χάος βουρκαωμένη κι’ εἶδε τὴν ψυχικὴ τῆς τρικυμία πολὺ περὶ φοβερὴ κι’ ἀπ’ τῆς θαλάσσης τὸν ἀνθρακισμό, κι’ ἔρριξε γύρω ἄγρια ματιά.

Οὐρανὸς καὶ Θάλασσα μονάχα.

‘Ὅλα κυλοῦνε, φεύγουνε σύννεφα, ἄνεμοι, νερά κι’ αὐτὸς ἀκόμη ὁ βυθὸς σαλεύει. Τίποτε δὲν εἶν’ στερεωμένο γύρω τῆς· μόνον ὁ πόνος τῆς ἔχει θεμέλια ἀσάλευτα!

Ἐμπρὸς τῆς ὁ μονότονος ὁ δρόμος, ὁ μαρτυρικός· πίσω ἡ μαύρη ἡ ἀπάτη, φάντασμα πολυκέφαλο, ποῦ μαρμαρώνει ἡ ὄψις του κάθε στοργή.

Ἀρχὴ καὶ τέλος ἡ Αἰωνιότης.

Οὐτ’ ἔνῃ σημαδάκι ψεύτικο μαυρίζει τὸν ὁρίζοντα ἑστὴν Φύσι καὶ στὴν σκέψι τῆς, γιὰ νὰ τῆς δώσῃ λίγο φῶς, ἀπατηλὴ ἐλπίδα πῶς ὑπάρχει καὶ ξεκούρασι γλυκειά, δύσι τοῦ πόνου καὶ ἀνατολὴ χαρᾶς.

Ἐπικρογέλασεν ἡ ἔμμοιρη καὶ ἀνεστέναξε ἀκόμη μιὰ φορὰ βαθύτερα.

‘ὦ! τώρα περὶ ἐδαίμονισθησαν τὰ σύννεφα.

Φεύγουν ἀπὸ τῆς φλόγας τῆς ἀναπνοῆς τῆς καὶ ὁλόσωμα βουτίζουνται μὲς ἑστὴν θάλασσα καὶ συγχωνεύονται μ’ αὐτήν.

Στριφογυρίζει κι’ ἡ Καρδιά ἑστὴν ἐρημιὰ τοῦ Ἀπείρου τώρα ἐρημότερη ἀκόμα· σὰν τὸ γεράκι ποῦ πετᾷ, μ’ ἀπελπισιά· καὶ μὲ τὸν ἄγριό τῆς πόνο καὶ τὴν ἀγανάκτησι, μὰ καὶ μὲ τὸ γλυκὸ συγχώρη γιὰ τὴν ἀπιστὴ καρδιά βουτίζεται μὲ ὀρμὴ ἀπελπισμένου μέσα στὸ βυθὸ καὶ τὴν σκεπάζει τὸ περὶ γιγαντωμένο κύμα.

Ἐχάθηκε γιὰ τὴ ζωή...

Μὰ κεῖ ποῦ ἔπεφτε ὀρμητικά, σὰν τοῦ μισοπνιγμένου καραβιοῦ τὴν ἄγκυρα, ἡ μαυρισμένη ἡ Καρδιά ἑτῆς Μαύρης Θάλασσας τὴν πολυτάραχη ἀγκάλη, κρεμιέται, ἀγκυλώνεται ἐπάνω σ’ ἓνα Βράχο.

Τὰ φύκη καταπράσινα στολίζανε τῆς πλατέας του καὶ νεογέννητα κογχύλια ζούσανε σὲ κάθε του βαθούλωμα, ποῦ τ’ ἄλμυρὸ νερὸ ἐμάζωνε ὀργανισμοὺς μικρότερους.

Τὸν ἔκρυβαν τὰ κύματα μὲς ἑστὸ βυθό, σὰν θησαυρὸ πολὺτιμο κι’ ἀγκλημένο, γιατί σ’ αὐτὸν κάθε νυκτιὰ ἔλεγε τὸ καθένα τους τὸν πόνο, τὴν ἀγάπη του.

Κι’ ἐκεῖνος σὰν καρδιά ἀληθινὴ παρηγοροῦσε κάθε λύπη, γιὰτρεψε κάθε καύμ.

Ἐκρεμάσθηκε καὶ ἡ Καρδιά ἑστὸν Βράχο τὸν ποιητικὸ.

Μόλις καὶ ἀνυπαίχτει.

Γύρω τῆς σκοτάδι λὲς καὶ εἶναι ἀπλωμένο.

Ἐχασε τὴν αἴσθησι· δὲν ξεχωρίζει πλέον τίποτε.

Νοιώθει πῶς καὶ ἡ σάρκα τῆς τώρα πεθαίνει καὶ χαμογελά ἀπὸ τὴν εὐχαρίστησι.

Χαμογελᾷ ἀκόμη καὶ ἀναίσθητη...

Ἐνοῶς ὁ Βράχος νὰ τοῦ ζεματιέται τὸ πλευρὸ ἀπὸ τὸ ἄγγιγμα τῆς φλογισμένης τῆς Καρδιάς. Ἰόνεσε τῆς θαλάσσης τὸ θηρίο· καὶ ἔχαμῆλωσε τὴν κορυφὴ νὰ διῇ τὸ κάψιμο καὶ νὰ τὸ θεραπεύσῃ.

Μὰ πρὶν προφθάσῃ νὰ κυττάξῃ τὴν πληγὴ, εἶδε τὴν ξεσχισμένη τὴν Καρδιά ἑστὴν πλάτη του λυπόθυμη καὶ τὴν ἐγνώρισεν ὁ Βράχος κι’ ἀνατρίχισε.

Ἐσάλεψε ἀπ’ τὰ θεμέλια τοῦ· συνταράχθηκαν τὰ φύκη, τὰ κογχύλια του καὶ ἀναλύθηκε σιγά, ἀθόρυβα, κι’ ἄλλαξε σχῆμα κι’ ἔγινε θρονὶ καὶ ἔγινε διάπλατη ἀγκάλη· ἀγκάλη π’ ἄχνιζε ἀπὸ φωτιές, ἀγκάλη ἐρωτευμένη.

Καὶ ἔσυρε γλυκὰ-γλυκὰ, μὲ προσοχὴ ἑστὰ στήθη του ἐπάνω τὴν μισοπεθαμένη τὴν Καρδιά.

Ἡ πέτρινη ἀγκάλη πῆρε δύναμι καὶ μὲ τὰ χὰδια τῆς, μὲ τὴν στοργὴ τῆς, ποῦ ἦταν περιότερη κι’ ἀπ’ ἀνθρώπινη, ἐξαναπῆρε τὴν ζωὴ ἡ ματωμένη ἡ Καρδιά.

Μὰ στὸ ζωντανεμά τῆς τὸ σωματικὸ ἔνωϊσε γνώριμη, παλιὰ γλυκάδα νὰ τὴν λούζῃ.

Κάπου, θυμᾶται, εἶχε αἰσθανθῇ ἐκεῖνου τοῦ φιλοῦ τὴν θέρμη· καὶ τὴν ἀγκάλη ἐκείνη τὴν ξεχωριστὴ τὴν εἶχε ξανανοιώσῃ φλογισμένη κάποτε...

‘ὦ! τῆς προδότρας ἡ καρδιά δὲν ἔχει, δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἔχῃ τόση δύναμι.

Μονάχα τῆς ἀδικημένης καίει καὶ θερμαίνει τόσφ εὐμορφα τὸ στήθος.

Κι’ ἀγνωρίσθηκαν μέσα ἑστὰ βάθη τὰ ὑγρά ἡ δυὸ Καρδιές ἡ ἀφωσιωμένες, μὰ πολὺπαθες, ποῦ τῆς ἐχώρισαν ἑστὴν Γῆ ἡ κοσμικὴς προλήψεις καὶ αἱ περὶζηγήσεις. Ἀνταμωθήκανε ἄγνεις κι’ ἀγκλημένες πάντ’ ἀληθινά.

Ὁ κόσμος ὁ ζηλιάρης εἶχε ρίψῃ τὸ σκουληκι τὸ φθονερὸ κι’ ἐκεῖνο δάγκωσε φαρυκκερὰ τὴν μιά, τὴν περὶ βασιανισμένη.

Ἰίστεψε πῶς προδόθηκε, κι’ ἀμίλητη ἀπ’ τὸν καύμ ἔκρινε καὶ ξενιτεύθηκε...

Μὰ κεῖ ποῦ πῆγε ν’ ἀποπνίξῃ τὸν πικρὸ τῆς πόνο, μὲς ἑστὸ Μάυρο Πέλαγος, τὴν ὥρα πῶχανε

τὴν ὑστερὴν πνοή, τῆς ἄλλης τῆς ἀδικημένης ἢ ἀγκάλῃ τὴν ἐθέριανε, τῆς παραγνωρισμένης τὸ πιστὸ τὸ στῆθος τὴν ἐγλύκανε.

Ὁ ἄδικος κατατρεγμένος, ἢ ἐγκατάλειψι ἀπὸ τὴν μοναχὴ καρδιά, ποῦ τὴν ἐκαταλάβεινε μὲς ἔστῃ Βαβυλωνία τῆς ἰδέας καὶ τῶν αἰσθημάτων τοῦ μωροῦ τοῦ πλήθους τὴν εἶχε ἀποπετρώσει. Μὲ ἢ ἀληθινὴ ἀγάπη τὴν ἀνέλκυσε καὶ ὁ Βράχος ζεναγέννηκε Καρδιά.

Ἐπάνω ἀπὸ τὸ μυστήριον τὸ ὑψηλὸ ἐνὸς ἀγνοῦ φιλήματος ἢ θάλασσα μὲ σπρχαγμὸ βογγᾷ καὶ ὁ Βορρᾶς λυσσᾷ καὶ παραδέρνει. Ἡ Φύσις χαίρεται ἀπὸ τὸν θρόνον τῆς τὸν ὑψηλὸ καὶ ἄφ-

θαστο τὴν γιγαντομαχίαν τῶν κυμάτων καὶ τῶν αἰσθημάτων.

Τὸ ἰσχυρότερον πάντα νικᾷ καὶ βσιλεύει.

Τὸ βαθύτερον ἀπορροφᾷ καὶ ἀποπνίγει κάθε ἐπιπόλαιο, κάθε μικρὸ καὶ ἀστήρικτον.

Τὰ κύματα θὰ γαληνέψουνε καὶ μὲς ἔστὸ Μαῦρο Πέλαγος ἀκούη· καὶ ἢ ἀφωσιωμένες ἢ καρδιές καὶ μὲς ἔστων πόνο θὰ συναντηθοῦν· καὶ θὰ ζεναστυλώσουνε ἀκούη περὶ ἢ ψηλότερον καὶ στερεώτερον τῆς εὐτυχίης τὸ ἀληθινὸ πλάστι.

Ἡ ἀγάπη δὲν πεθαίνει. Ζεναζῇ καὶ ἀπὸ τὰ συντρίμματά της. Εἶναι αἰώνια!

ΣΙΒΥΛΛΑ

◀ Η ΖΩΗ ΚΑΙ Η ΤΕΧΝΗ ▶

Εἰς τὸ παριστῶν περιοδικὸν ἢ «Ἐπιθεώρησις» ὁ Σουηδὸς συγγραφεὺς Ριχάρδος Μπέργκ δημοσιεύει ὠραιότατὴν μελέτην περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς τέχνης, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀποσπῶμεν τὰς ἐξῆς περικοπὰς :

ΥΧΝΟΤΑΤΑ προβάλλουσι τὸ ἐρώτημα: ποῖος εἶνε ὁ σκοπὸς τῆς τέχνης; Πρὶν ἢ ἀποφανθῇ τις ὁλως ὑποκειμενικῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον ἂν ἐξήτει μίαν ὁλως ἀντικειμενικὴν ἀπάντησιν ἐπὶ ἐνὸς ἄλλου ἐρω-

τήματος: Πῶς ἡ τέχνη ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον;

Ἀπάντησις, τὴν ὁποίαν εὖρον καὶ προβάλλω εἰς λόσιν εἶνε· ἡ τέχνη ἦλθεν ἐκ τῆς ἀνάγκης πάντων ἡμῶν νὰ ζῶμεν ὅσον τὸ δυνατόν ἀνειώτερον — νὰ αἰσθανώμεθα ἑαυτοὺς ζῶντας.

Ὁ Ἐρενοβέρδ γράφει :

—Τί θέτει εἰς κίνησιν τὸ ζῶν ὄν, τὸν ἄνθρωπον;

—Ἡ ἀνάγκη αὐτοῦ.

—Τίποτε περισσότερον;

—Οὔτε ἐν μόριον ἡλιακῆς δυνάμεως.

—Ἡ ἀνάγκη λοιπὸν κἀμινε αὐτὸν εὐφυνᾷ, κοινωνικὸν πολυμήχανον, μορφωμένον;

—Μάλιστα.

—Καὶ κατὰ ποῖον τρόπον;

—Ἡ ἀνάγκη προκαλεῖ εἰς δράσιν κατ' ἀρχὰς μὲν τὰ στοιχειωδέστερα τῶν ὁργάνων τῆς ζωῆς καὶ κατόπιν τὰ λεπτότερα.

Εἰς νέος ἡγάπησε μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς του, μίαν ξανθὴν, γαλανόφθαλμον γυναικα. Ἡ μοῖρα δὲν τὸν εὖνοε. Ἡ ἀγαπωμένη, ἂν καὶ τρέφῃ ἀληθῶς φιλικὰ αἰσθήματα πρὸς αὐτόν, ἀγαπᾷ ἐν τούτοις καὶ ἄλλον, ὁ ἄλλος δὲ οὗτος ὁ ὁποῖος καὶ τὴν ἀνταγαπᾷ εἶναι εἰς ἐκ τῶν στενοτάτων τοῦ δυσέρωτος φίλων. Ὑπὸ τὴν δεινὴν ἐσωτερικὴν πάλην ζῇ ἐπὶ τινα χρόνον ὁμοῦ μὲ τοὺς δύο εὐτυχεῖς. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο καταντᾷ πλέον ἀφόρητον. Τοὺς ἐγκαταλείπει. Ὁ ἀτυχὴς δὲ ὡς ἔρως του παρ' ὅλας τὴν τὰς προσπαθείας δὲν τὸν ἐγκαταλείπει. Ἐκαστὴν πρῶτον ἐξυπνᾷ μαζί του, ἀφοῦ καθ' ὁ-

λὴν τὴν νύκτα τὸν ἐβασάνιζε μὲ φρικώδεις ἐπιτάλτας. Τὸ αἶσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως τότε παλαίει κατὰ τοῦ πόθου τῆς αὐτοκτονίας. Τὸ πρῶτον κραυγάζει: Ζῆσε. Τὸ δεύτερον: Τελείωνε αὐτὴν τὴν ζωὴν.

Ὅταν τέλος μίαν ἡμέραν, ἀφοῦ ἐμάθε τὸν γάμον τοῦ φίλου του μὲ τὴν ἐρωμένην του, θέλει νὰ ἀρπάσῃ τὸ ὄπλον, τὸ αἶσθημα τῆς αὐτοσυντηρησίας τοῦ παρουσιάζει τὴν πέναν. Γράφει: Εἰς τὰ ποιήματά του ἀφίνει τὸν πόνον του νὰ χυθῇ ἐλεύθερος, ἀκράτητος, ἀκατάσχετος, χωρὶς κανὲν ἄλλο αἶσθημα νὰ τολμήσῃ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ εἰς τὴν ἀγρίως μεγαλοπρεπῇ αὐτὴν σταδιοδρομίαν. Εἰς τὴν αἰχμὴν τῆς παραδίδει τὸν νοῦν, μαίνεται, ἐντροφᾷ εἰς ἴδια παράπονα.

Τὸ βιβλίον του αὐτὸ συνήρπασεν ἤδη χιλιάδας δυσερῶτων καὶ τοὺς ἔκαμε νὰ ζήσουν μὲ τὸν ἥρωα τοῦ Γκαίτε ἀναβιβαζόντων τὸ πάθος των εἰς τὴν ὑπερεκτίτην, τὴν πλοσυριότητα, τὴν μᾶλλον ζωηρὰν αὐτοῦ ἰσχύν. Διότι ἡ τέχνη εἶναι ἡ ζωὴ.

Ἄς θεωρήσωμεν τὸ ζήτημα καὶ ἀπὸ ἄλλης τινὸς ἀπόψεως. Κουρασμένοι ἀπὸ τὸν καθημερινὸν ἀγῶνα διὰ τὸν ἐπιούσιον, βαρυνόμενοι τὸ ἀναλλοίωτον περιβάλλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου περιορίζεται τὸν πλεῖστον ἡ ζωὴ, αἰσθανόμεθα ἐνίοτε τὴν ἀνάγκην ν' ἀντιδράσωμεν ἔστω καὶ διὰ στιγμιαίας ἀλλαγῆς περιβάλλοντος.

Μεταβαίνομεν εἰς τὸ θέατρον. Ἡ ὁρχήστρα παίζει μίαν εἰσαγωγὴν. Ἡ αὐλαία ὑψώνεται. Νέος κόσμος ἀνοίγεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας. Ὁ ἐγκέφαλος εὐρίσκει νέας ἐντυπώσεις, αὗται ἐπιδιώκουν τοὺς ἀριθμούς, τοὺς ὁποῖους συναπεκομίσαμεν ἀπὸ τοῦ γραφείου, τὰς οἰκιακὰς φροντίδας, τὴν ἀπονόρκωσιν καὶ τὴν ἀβεβαιότητα τὴν αἰωνίως κατέχουσιν ἡμᾶς, ἀναζῶμεν ὥς ἄνθη νεοποτισμένα.

Ἡ συνειδήσίς μας αἰσθάνεται ἄδραν αἰσθησὶν ζωῆς. Λημονοῦμεν τὸ καθημερινόν μας ἐγώ, καὶ ζῶμεν ἐντὸς τῆς ἐξελλέξεως καὶ τῶν προσώπων τοῦ δράματος. Ἡ αὐλαία πλῆτει. Ἐπιστρέφομεν μὲ κἀποίαν λάμριν εἰς τὸ βλέμμα, κἀποίαν λέξιν εἰς τὰ χεῖλη, ζωηροτέρας χειρονομίας καὶ ελαστικώτερον βῆμα. Τὴν ἐπομένην ὁμως δταν ἀνοίγωμεν τὸ παράθυρον τοῦ δωματίου μας καὶ τὸ φῶς τῆς πρωῆς εἰσβάλλει νὰ φωτίσῃ τὸν ἐκ νέου ἐρχομενον συνήθη βίον, γινόμεθα πάλιν ὁ ἴδιος κούρασμένοι βιοπαλαισταὶ καὶ μόνον ἡ ἀνάμνησις τῆς προτεράας φέρει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ κἀποίαν ἀντανάκλασιν ζωῆς εἰς τὸ πρόσωπόν μας. Καὶ δταν μετ' ὀλίγας ἡμέρας μεταβαίνομεν ἐκ νέου εἰς τὸ θέατρον, τὸ πράττομεν ἀπὸ ἀνάγκην νὰ ἀναζησωμεν, νὰ αἰσθανθῶμεν οὗ ζῶμεν. Διότι ἡ τέχνη εἶναι ἡ ζωὴ.